

M. P. SHIEL
MOR BULUT

Çeviren
Selin Kurugöl

GİRİŞ

Yaklaşık üç ay önce –yani 1900 yılının Mayıs ayının sonlarına doğru– bu kitabın başlık sayfasında adı geçen yazar, incelemenin kendisine nasip olduğu önemli bir mektup ve bir paket kâğıt aldı. Mektuplar, adını gizlemem için hiçbir neden olmayan çok iyi bir arkadaşımın geliyordu: Dr. Arthur Lister Browne, M.A. (Oxon.)*, F.R.C.P.** İki yıldır zamanımın çoğunu Fransa’da geçiriyordum ve Browne’un muayenehanesi Norfolk’ta olduğu için Londra’ya yaptığım ziyaretler sırasında onu görmemiştim. Dahası, dostluğumuz çok samimi olmasına rağmen, ikimiz de berbat mektuplar yazardık. Böylece o yıllar boyunca birbirimize yalnızca iki mektup gönderdik.

Ta ki geçen mayıs ayında, sözünü ettiğim mektup –ve paket– bana ulaşana kadar. Paket dört not defterinden oluşuyordu ve Pitman’ın stenografisinin*** o baş döndürücü şekilleriyle doluydu; bu şekiller *bir aradayken*, uçuşan ürkek sürüleri andırıyordu. Kurşunkalemle yazılmışlardı, kalın ve ince kalem darbeleri arasında çok az fark, pek az da sesli harf

* Oxford Üniversitesi’nden yüksek lisans derecesine sahip olduğunu belirten unvandır. –çn.

** “Fellow of the Royal College of Physicians”, Birleşik Krallık’ta tıp alanında prestijli bir unvandır. Kişinin nitelikli bir hekim olduğunu gösterir. –çn.

*** “Pitman’s shorthand” sözcüklerin fonetiklerine göre yazıldığı bir hızlı yazım sistemidir. –çn.

vardı; bu yüzden yavaş süren deşifre aşaması, okuyucuyu temin ederim ki, hiç de eğlenceli değildi. Mektup da stenografiyle yazılmıştı ve bu mektubu (“III” olduğu belirtilmişti), deşifre ettiğim not defterlerinin ikincisiyle birlikte şimdi yayımlıyorum.

(Bununla birlikte, kendi tahminlerimden yola çıkarak yazdığım beş cümle olduğunu söylemeliyim; bunun yanı sıra iki cümlede de karakterler o kadar inanılmaz derecede muğlak ki başıma saplanan ağırlarla cümleleri yarıda bırakmak zorunda kaldım. Ancak tüm bunlar genel anlatı için önemsiz bulunacaktır.)

Browne’un mektubu aşağıdaki gibidir:

SEVGİLİ ESKİ DOSTUM SHIEL, –Sizi düşünerek ve ben “gitmeden” önce son bir kez elimi sıkmanız için burada olmanızı dileyerek uzanıyordum, çünkü görünüşe göre “gidiyorum”. Dört gün önce boğazımda bir ağırlı hissetmeye başladım ve Selbridge’de, eski dostum Johnson’ın muayenehanesinin önünden geçerken içeri girip bana bir bakmasını istedim. Membranöz larenjit hakkında beni gülümseten bir şeyler mırıldandı, ancak eve vardığımda sesim kısılmıştı ve gülümsemiyordum. Gece çokmeden önce zar zor nefes alıyordum ve hırıltım vardı. Hemen Londra’ya telgraf çekerek Morgan’ı çağırdım ve Johnson’la birlikte soluk borumu açarak kromik asit ve galvanik koterle boğazımın içini yaktılar. Nefes alma güçlüğüm azaldı ve ne harika ki çok az acı çektim; ama neyin ne olduğunu bilecek kadar yaşlıyım: Bronşlarım da etkilendi –çok fazla etkilendi hem de– ve şu kesin bir gerçek ki umut yok. Morgan hâlâ, sanırım, başarılı trakeotomi işlemleri istatistiklerine beni de ekleme olasılığı olduğuna hayli inanıyor ama prognoz her zaman

benim başarılı yanım olmuştur ve ben hayır diyorum. Göreceğiz bakalım.

Bu sabah bazı işlerimi düzenliyordum ve bu defterleri hatırladım. Onları aylar önce sana vermeyi düşünmüştüm ama işleri erteleme alışkanlığım ve kelimelerini kâğıda döktüğüm hanımefendinin hayatta olması bana mâni oldu. Şimdi o öldü ve aydın bir adam ve hayat okulundan mezun olan biri olarak, eğer bu kâğıtları okuma şansınız olursa eminim ilginizi çekecektir. Hatta onları değerli bile bulabilirsiniz.

Şu anda biraz morfin etkisindeyim, güzel bir hâlsizlik içindeyim ve fazla çaba harcamadan yazabildiğim için size yaşlı Pitman'ın usulüyle onun hakkında bir şeyler anlatacağım. Adı Bayan Mary Wilson'dı; onunla tanıştığımda otuz yaşlarındaydı, öldüğünde kırk beş yaşındaydı ve kendisini on beş yıl boyunca yakından tanıdım. Hipnotik transın felsefesi hakkında bilginiz var mı? Aramızdaki ilişki buydu: hipnotizmacı ve deneği. Benden önce de başka bir adamla çalışmıştı ama kimse benim kadar başarılı olamamıştı. Trigeminal sinirin *tik doulo-ureux*'sünden* mustarıpti. Ben onu görmeden önce dişlerinin çoğunu çektirmişti ve sol taraftaki siniri dıştan keserek çıkarmaya çalışmışlardı. Ne var ki hiçbir fark yaratmamıştı. Cehennemdeki tüm saatler zavallı kadının aleyhine işliyor, çenesindeki sıkıntısı geçmek bilmiyordu ve *bana* rastlaması Tanrı'nın bir lütfuydu. Çalışma yönteminin onun üzerinde neredeyse tam ve kolay bir şekilde kontrol sağladığı ortaya çıktı ve birkaç seferde musibeti kovabildim.

Arkadaşım Bayan Wilson kadar görünüşü farklı birini daha önce hiç görmemişsinizdir. Tıp adamı olduğum

* (Fr.) Trigeminal nevralji. -çn.

hâlde onu aniden gördüğümde her zaman bir şok yaşadım; tam anlamıyla “öteki dünya” dediğimiz şeyi çağırıyordu, insan ondan bir solucan kokusu seziyor, yanında bir kadından çok hayalet olduğu hissine kapılıyordu. Yine de size bunun nedenini, geniş alınının, cılız dudaklarının, sivri çenesinin ve kül rengi yanaklarının hatlarına ilişkin çıplak ayrıntılar dışında zorlukla açıklayabilirim. Uzun boyluydu ve acınacak derecede zayıflamıştı, uyluk kemikleri hariç tüm iskeleti oldukça belirgindi. Gözleri sigara dumanı gibi mavimsi bir tondaydı ve garip, bitap, ürkütücü bakışlara sahipti; otuz beş yaşında olmasına rağmen saçının bir tutamı bembeyazdı.

Hâli vakti yerindeydi ve Ash Thomas’a sekiz kilometre uzaklıktaki eski Wooding Malikânesi’nde tek başına yaşıyordu. Bildiğiniz gibi, ben o sıralarda buralarda “yeni başlıyordum” ve kısa süre sonra malikânede ikamet etmeye başladım. Kendimi sadece ona adamam için ısrar etti ve o tek hastam, şimdiye kadar yaptığım en kazançlı uygulama oldu.

Trans hâlindeyken Bayan Wilson’ın çok dikkat çekici güçlere sahip olduğunu hemen fark ettim; dikkat çekici derken elbette sadece kendine *özgü* olduğu için değil, güçlerinin seviye açısından fazlasıyla sürekli, sağlam, kesin ve geniş kapsamlı olmasından bahsediyorum. Psikik bilimdeki en acemi kişi şimdi oturup trans hâlindeki zihnin raporlama gücünden son derece yeni bir şeymiş gibi bahsedebilir! Sizi temin ederim ki Psikik Araştırmalar Derneği’nin ancak sonsuz araştırmalardan sonra bilimsel olduğunu kabul ettiği bu basit gerçek, Orta Çağ’dan ve sanırım çok daha öncesinden beri her yaşlı kocakarı tarafından gayet iyi bilinmektedir. Ne kadar gereksiz bir keşif havası! Manchester’da trans hâlindeki birinin size

Londra'da ya da Pekin'de neler olup bittiğini söyleyebileceği gerçeği, elbette Fleet Caddesi'ndeki bir ofisin basiretine bırakılmadı; ayrıca topluluk, sıradan halk için şüphe götürmez bir gerçeği ortaya koyarken bunu açıklamak için bir adım bile atmadı. Aslında birçoğumuzun daha önce kesin olarak bilmediği hiçbir şeyi ortaya koymadılar.

Ama zavallı Bayan Wilson'dan bahsederken güçlerinin *dikkat çekici* olduğunu söylüyorum, çünkü *tür* olarak istisnai olmasalar da miktar olarak çok özellerdi: Çok “sürekli” ve “geniş kapsamlı”ydılar. *Genel olarak* trans güçlerinin zamanın aksine özellikle mekâna göre kendilerini gösterdiklerine inanıyorum: Ruh şimdiki zamanda dolaşır –bir düzlükte gezinir– ve *genellikle* büyük iniş çıkışlarla gözlemcilerin ilgisini üzerine çekmez. Ben böyle olduğuna inanıyorum. Ama Bayan Wilson'ın yeteneği o kadar özeldi ki bir istisna dışında her yöne gidebiliyordu: kuzeye ve güneye, yukarıya ve aşağıya, geçmişe, şimdiye ve geleceğe.

Bunu bir anda değil, yavaş yavaş keşfettim. Trans hâlindeyken bir dizi ses çıkarırdı ve buna *konuşma* demek zordu, gırtlaktan geliyordu ama öyle mırıltılıydı ki durgun dudaklarında gevşek nefes seslerine karışıyordu. Bu duruma, gözbebeklerinde yoğun bir kasılma, dizlerin tepkisizliği, kayda değer kasılmalar, dalgın ve tutuk bir ifade eşlik ediyordu. Yatağının başında uzun saatler boyunca oturmayı alışkanlık hâline getirmiştım, ondan çok etkilenmişim; dudaklarında kasıtlı bir monotonluk içinde nefes gibi çırpınan o hayali ve insanı uyuşturan dilin anlamını yakalamaya çalışıyordum. Yavaşça, aylar içinde, kulağım kelimeleri algılamayı öğrendi; benim için de “perde ikiye ayrıldı”*

* Matta: 27:51. İsa'nın çarmıha gerilme anını betimleyen kısımdan bir alıntıdır. –çn.

ve onun düşünceli ve gezgin ruhunun seyrini bir şekilde takip edebildim.

Altı ayın sonunda bir gün bana tanıdık gelen bazı kelimeleri tekrarladığını duydum. Şöyleydi: “Romalıların fetihlerini genişletmelerini ve zafere ulaşmalarını sağlayan kurnazlıklar bunlardı. Farklı yazarların ortak beyanı, bunları kesin bir şekilde resmedebilmemizi sağlıyor...” Şaşırmıştım; Gibbon’un *Roma İmparatorluğu’nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi* kitabından bir alıntıydı ve kitabı hiç okumadığını kolayca tahmin edebilmiştim.

Sertçe, “Neredesiniz?” diye sordum.

“Bizim bin üç yüz beş kilometre yukarıdaki bir odadayız. Bir adam yazıyor. Bizim de okuyoruz.”

Size iki şey söyleyebilirim: Birincisi, trans hâlindeyken kendisinden asla “ben”, hatta “biz” olarak bile söz etmezdi, bilinmeyen bir nedenle, *tarafsız* bir şekilde “bizim” olarak söz ettiği olurdu. “Bizimin” derdi – “bizim olacağız”, “bizim gittik”. Tabii ki eğitilmiş bir kadındı ve “bizim” kelimesini gerçekte bu şekilde kullandıkları batı İngiltere’de yaşadığını hiç sanmıyorum; ikincisi, geçmişte dolaşırken her zaman “*yukarıda*” (yeryüzünden mi?) olduğunu söylerdi ve zamanda ne kadar geriye giderse o kadar yüksekte olurdu. Şimdiki olayları anlatırken kendini (yeryüzünün) *üzerinde* hissediyor gibi görünüyor; gelecekle ilgili olarak ise, her zaman “bizim”in (yeryüzünün) katbekat “içeride” olduğunu söylüyordu.

Bununla birlikte, bu son yöndeki gezintilerinde belirli sınırlar varmış gibi görünüyordu. Gibi görünüyordu diyorum çünkü emin olamıyorum ve sadece, tüm çabalarıma rağmen, aslında hiçbir zaman bu yönde fazla ilerleyemediğini kastediyorum. Beş bin, altı bin “kilometre”, “yukarıda” mesafesini tanımlarken dudaklarından süre-

li dökülen rakamlardı ama “içindeki” mesafesi asla yüz biri geçmedi. Genellikle otuz, kırk derdi. Gelecekteyken, derin denizde çabaladıkça daha dirençli bir basınca maruz kalan bir dalgıca benziyordu, ta ki çok derine indiğinde direnç yasağa dönüşene ve daha fazla ilerleyemeyene kadar.

Korkarım devam edemeyeceğim. Oysa bu hanımefendi hakkında size anlatacak çok şeyim vardı. On beş yıl boyunca, ara sıra, onun loş yatağının yanında oturup transtaki mırıltılarını dinledim! En sonunda uzmanlaşan kulağım onun en hafif iç çekişlerini bile algılayabildi. *Roma İmparatorluğu’nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi*’ni başından sonuna kadar dinledim. Anlattıklarının bazıları çok anlamsız saçmalıklardı; diğerlerini ise dehşetle ve ilgiyle dinledim. Kesinlikle, dostum, Mary Wilson’ın o solgun dudaklarından çıkan bazı şaşırtıcı sözler duydum. Bazen sadece irademi kullanarak onu istediğim herhangi bir sahneye ya da konuya tekrar tekrar yönlendirebiliyordum; diğer zamanlarda ise ruhunun uçarılığı beni kandırmayı ve şaşırtmayı başarıyordu. Direndi. İtaatsizlik etti. Aksi takdirde sana dört değil, yirmi ya da kırk not defteri gönderebilirdim. Beşinci yıla doğru, stenografi bildiğim için sözlerini not etmenin iyi olacağı aklıma geldi.

Bana en ilginç gelen “I.”* işaretli not defteri yedinci yıla ait. Diğer üçü gibi onun da öyküsü şöyle: Bir öğleden sonra insanın *okurken* kullandığı tonlamayla mırıldandığını duydum; konu ilgimi çekti ve ona nerede olduğunu sordum. Cevap verdi: “Bizim yetmiş iki kilometre içeri-

* Bunu *The Last Miracle* [Son Mucize] başlığı altında yayımlamayı düşünüyorum; “II.” *The Lord of the Sea* [Denizlerin Efendisi] başlığını taşıyacak; elinizdeki kitap ise “III.” olarak işaretlenen defterdir. “IV.” kitabın incelemesini henüz bitirdim ama şu anda yayımlamak için uygun görmüyorum.

deyiz, bizim okuyoruz, bir başkası da yazıyor.” Bundan onun on beş ila otuz yıl kadar gelecekte olduğu ve henüz yayımlanmamış bir eseri incelediği sonucunu çıkardım. Bundan sonraki birkaç hafta boyunca onu aynı konu üzerinde tutmayı başardım ve sonunda, sanırım, tüm eseri başarıyla elde ettim. Bunu çarpıcı bulacağınıza inanıyorum ve notlarımı okuyabileceğinizi umuyorum.

Ama artık Mary Wilson’dan bahsetmeyelim. Bunun yerine biraz da A.L. Browne’u düşünelim, “Fellow of the Royal College of Physicians” topluluğu üyesi Browne’u! Soluk borusunda bir solunum tüpü ve yastığının altındaki Sonsuzlukla...” (Dr. Browne’un mektubu mevzu bahis konuyla ilgisiz devam etmektedir.)

(Bu satırların yazarı, Dr. Browne’un kendi durumuyla ilgili öngörüsünün doğru çıktığını çünkü yukarıdaki satırları yazdıktan iki gün sonra vefat ettiğini ekleyebilir. Stenografi defterindeki deşifrem “III.” şeklindedir. Şimdi yorum yapmadan, yalnızca okuyucuya hatırlatarak devam ediyorum: Bu kelimeler, Geçmiş gibi görmesek de esasen Şimdiki Zaman’da var olan Gelecek’te yazılacak ya da (Bayan Wilson’a göre) gerçeğe dönüşecek bir kitap ya da belgenin özünü oluşturur. Başlığın, paragraf bölümlerinin vb. biçim ve kolaylık sağlamak amacıyla tarafımdan keyfi olarak uydurulduğunu eklemeliyim).

Burada “III.” olarak işaretlenmiş not defteri başlıyor.

MOR BULUT

Hafızamın gün geçtikçe daha da köreldiğini, daha da zayıfladığını hissedebiliyorum. *Boreal*'ın denize açılmasından hemen önce, Kuzey Kutbu'na ulaşma çabalarının günah olduğu hakkında vaaz veren rahibin adı neydi mesela? Unuttum! Daha dört sene önce, o rahibin adını kendi adım kadar iyi bilirdim oysa.

Yolculuktan önceki olaylar yavaş yavaş hafızamdan siliniyor sanki. Şimdi ise bu Kernevek köşkünün avlusuna oturmuş, olan biten her şeyi kâğıda dökmek için çabalıyorum –nedenini Tanrı bilir, nasılsa kimse okuyamayacak– ama daha o rahibin ismini bile hatırlayamıyorum.

Kendisi tuhaf bir adamdı şüphesiz; uzunca ve sıska, açık kahverengi saçlı, Ayrshireli bir İskoç'tu. Bir omzundan sarıkan ekose kuşağı ve çuval bezinden yapılmış hışırdayan kıyafetleriyle Londra sokaklarında dolanırdı. Bir keresinde Holborn'da, kaşlarını çatmış kendi kendine mırıldanırken gördüm onu. Londra'ya gelip –sanırım Fetter Caddesi'nde– bir şapel açmasıyla şapelin küçük salonunun kalabalıklaşmaya başlaması bir olmuştu; birkaç yıl sonra ise Kensington'da büyük bir kiliseye yerleşmişti ve bu tür kehanetleri veya vaaz veren peygamberleri dinleyerek coşkuya kapılmak için pek uygun bir çağ olmamasına rağmen, Amerika ve Avusturalya'dan birçok kişi gök gürültülü fırtınalar hakkın-

daki konuşmalarını dinlemek için kiliseye akın etmişti. Ancak bu adam, hiç kuşkusuz, insanların kalbinin derinliklerinde yatan o karanlık duyguları uyandırabiliyordu; bakışları benzersiz ve güçlüydü, hareketleri ilk çağ insanlarıninki gibi görgüsüz ve beceriksizce olmasına rağmen bir fısıltı olarak başlayan sesi, Kuzey’de duyduğum kargaşa içindeki buz kütleleri gibi çığ olup büyüyor ve sonunda parçalanıyordu.

Bu adam –adı *neydi* ki?– Macintosh? Mackay? Sanırım... evet, buydu! *Mackay*. Mackay, Kuzey Kutbu’na *Boreal* ile yapılacak olan bu yolculuğa gücenmeyi uygun görmüştü ve üç hafta boyunca her pazar günü, yolculuk için hazırlıklar yapıldığı sırada, Kensington’daki kilisesinde bu yolculuğa şiddetle karşı çıktı.

Dünyanın Kuzey Kutbu’na karşı ilgisi öyle bir noktaya ulaşmıştı ki bu durum –her ne kadar bu kelime insanlardaki coşkuyu ve kargaşayı ifade etmekte pek yeterli olmasa da– yalnızca *hararetli* olarak tanımlanabilirdi, çünkü insanlığın bu bilinmeyen bölgeye karşı –yalnızca öğrenme arzusuyla– duyduğu soyut ilgi şimdi, birdenbire, somut bir ilgi ve *para* için duyulan muhteşem arzuyla daha da yoğunlaşmıştı.

Bu yeni heves de tıpkı eskisi gibi sağlıklı olmaktan çıkmıştı: Şimdilik, acımasız iblis Mamon’un borusu ötüyordu.

Boreal’ın yolculuğundan önceki on sene içerisinde, yirmi yediden fazla sefer yapılmış, hepsi başarısız olmuştu.

Yeni ortaya çıkan bu coşkunun sebebi, geçici hevesler kralı, Şikagolu Bay Charles P. Stickney’nin son dileğinde ve vasiyetinde yatıyordu: Şimdiye kadar yaşamış en zengin kişi olduğu düşünülen Stickney, *Boreal*’ın seferinden tam on yıl önce ölmüştü ve hangi milletten olursa olsun, Kuzey Kutbu’na ulaşan ilk kişiye 175 milyon dolar miras bırakmıştı.

Vasiyette yazan tam ifade şuydu: “Kuzey Kutbu’na ulaşan ilk adama”. Bu ifadenin belirsizliği; mirası elde edecek

kişinin, kıtaya ulaşmayı başaran ilk geminin *kaptanı* anlamına gelip gelmediği konusunda Avrupa ve Amerika'da uzun süreli bir tartışmaya sebep olmuştu. Ancak nihayetinde, en yetkili makamın kararıyla, belgede geçen ifadenin her koşulda geçerli olduğuna hüküm verildi ki bu da yolculukta aldığı görev ne olursa olsun, doksanıncı kuzey enlemine ilk ayak basan kişinin servete sahip olacağı anlamına geliyordu.

Bütün bu olanlardan sonra insanlardaki heyecan –olumlu denebilecek şekilde– alevlenmişti. *Boreal* için yapılan hazırlıklar günlük olarak gazetelerde yayımlanıyordu. Herkesin geminin teçhizatı hakkında bir fikri vardı ve *Boreal*, herkesin ağzında bir bahis, bir umut, bir şaka ya da bir alay konusu hâline gelmişti; ama başarıya ulaşmak en azından şimdilik mümkün görünüyordu. Yani bu Mackay, biraz ürkek ve biraz alaycı bir topluluk da olsa fazlasıyla ilgili bir seyirci kitlesine sahipti.

Gerçekten de cesur yürekli biri olmalıydı şu Mackay; ne de olsa kendi çağının ruhuyla çelişen fikirlerini bu denli açık açık dile getirebilecek cesarete sahipti. 400 milyon kişiye karşı bir adam... Herkes bir yöne giderken o diğer yöne gitmeyi seçmiş, hepsinin hatalı olduğunu söylemişti, her birinin! İnsanlar ona “Dirilmiş Yuhannah” derlerdi ki o da bu tarz bir şeyi ima etmeye çalışıyordu zaten. Sanırım *Boreal*'ı kınayacak cesareti olduğu o dönemde, Avrupa'da, utanmasalar gemide ikincil bir görev yapmaktan memnuniyet duymayacak bir tane bile kral yoktu.

Konuşma yaptığı üçüncü pazar gecesinde Kensington Kilisesi'nde onu dinledim. Ah, o hiddetli konuşması! İlhamla delirmiş bir adama benziyordu.

Mackay'in kehanetlerle dolu sesi, gök gürültüsünün aceleci mırıldanmalarından ve büyük yankılarından, doruk noktasına ulaşana kadar kendisini gösterebileceği her şekil-

de bir yükselip bir azalırken, insanlar da büyülenmiş gibi öylece oturuyorlardı; yalnızca alay etmeye gelenler bile meraklı gözlerle onu dinliyorlardı.

Basitçe anlatmak gerekirse Mackay'ın söylemeye çalıştığı şey şuydu: Dünyanın kutuplarıyla bağlantılı olan ve insan ırkı ile ilişkilendirilen bir tür Kader ya da Kıyamet vardı ve insanlığın amaçlarına ulaşmadaki sonsuz çabalarına rağmen pek çok kez başarısızlığa uğraması, bu başarısızlıkların aslında bir ders –bir uyarı– anlamına geldiğini fazlasıyla kanıtliyordu, zaten insanlık da bu durumun teşkil ettiği tehlikeleri fazlasıyla göz ardı ediyordu.

Ona göre Kuzey Kutbu o kadar da uzak değildi ve oraya ulaşma yolundaki zorluklar, ilk bakışta görüldüğü kadar büyük de değildi: İnsanlık bin bir marifetle bin bir kat daha zor şeyleri başarmıştı; ama yine de on dokuzuncu yüzyıldaki iyi planlanmış yarım düzineden fazla ve yirminci yüzyıldaki otuz bir girişime rağmen, insanlık hiçbir zaman Kuzey Kutbu'na ulaşmayı başaramamıştı. Her seferinde zahiri bir engel, kısıtlayıcı bir El tarafından engellenmişlerdi; işte çıkarılması gereken ders de burada yatıyordu, *uyarı* buydu. Mucizevi bir şekilde –gerçekten *mucizevi* bir şekilde– Kuzey Kutbu tam anlamıyla Cennet Bahçesi'ndeki İyiyi ve Kötüyü Bilme Ağacı gibiydi. Dünya üzerindeki bütün topraklar insanlığa sunulmuştu, insanlığın ellerinin altındaydı; ancak *Orası* tamamen gizli ve “yasaklı”ydı. Sanki bir baba, oğlunun omzuna elini koymuş, “Orası olmaz evladım, istediğin her yer olur ama orası olmaz,” diyor gibiydi.

Bunların yanı sıra insan ırkının, Tanrı'nın fısıltılarına ve uyarılarına kulaklarını kapatabilecek ve sırtını dönebilecek kadar özgür olduğunu da söyledi. İnsanın doksanıncı enlemde duracağı ve günahkârca dünyanın tepesine sağ ayağını basacağı zamanın artık geldiğine inanıyordu; tıpkı Âdem'in

sağ eliyle uzanıp İyiyi ve Kötüyü Bilme Ağacı'nın meyvesini günahkârca koparması gibi. Ancak, dedi –sesi, korkunç bir kehanetin uzunca bir bildirisi gibi çınlıyordu– tıpkı Âdem'in gücünü kötüye kullanmasının sonrasında gelen hızlı ve evrensel faciada olduğu gibi, bu olaya istinaden tüm insanlığı, bundan sonra Tanrı'dan kasvetli ve gök gürültüsüyle dolu bir gökyüzünden başka hiçbir şey beklememeleri konusunda uyardı.

Adamın öfkeli ciddiyeti, otoriter sesi, kontrolsüz el hareketleri herkesi etkisi altına almıştı; bense, itiraf etmeliyim, cennetten gelen bir elçi bana hitap ediyormuş gibi orada öylece oturdum. Ama konuşmanın üzerimde bıraktığı tüm etki kaybolduğunda henüz eve bile varmamıştım. Yirminci yüzyılda peygamber olmak pek mümkün değildi. Bütün o deve derisi kıyafetleriyle Yuhannah'nın kendisi bile, muhtemelen yalnızca hoşgörölü bir umursamazlıkla karşılaşmıştı. Mackay'i şu düşünceyle aklımdan çıkardım: “Çağın gerisinde kalmış sanırım.”

Hiç Mackay hakkında farklı bir şey düşünmüş müydüm ki, şeyden beri, Tanrım...?

Pazar akşamındaki o konuşmadan –aşağı yukarı– üç hafta önce, yaklaşmakta olan seferin kaptanı Clark beni ziyarete geldi, yalnızca dostane bir ziyaret. Yaklaşık bir senedir Harley Caddesi'ndeki iki numaralı dairede oturuyordum. Yirmi beş metre kareden küçük olmasına rağmen Avrupa'daki doktorlarıinki kadar *elit* bir muayenehaneydi.

Elit ama küçüktü. Durumumu koruyabilmiş ve daha büyük yerlerin olduğu bir bölgeye taşınabilmişim; ancak arada sırada parasızlığın soluğunu ensemden hissedebiliyordum. Tam da o dönemde, *Bilimin Sanata Uygulamaları* isimli kita-

bımın elde ettiği başarıyla büyük bir utanç yaşamaktan kurtulmuştum.

O öğlen yaptığımız konuşma sırasında Clark bana üstün-körü bir tavırla şöyle dedi:

“Biliyor musun, dün gece rüyamda seni gördüm Adam Jeffson? Sefere bizimle beraber sen de geliyordun.”

İrkildiğimi fark etmiş olmalıydı çünkü aynı gece, aynı rüyayı ben de görmüştüm ancak bununla ilgili tek kelime etmemiştim. Kekeleyerek cevap verdim:

“Kim? Ben mi? –Sefere hem de?– Çağırsalar bile gidemem ki.”

“Ah, tabii ki giderdin.”

“Gidemezdin. Evlenmek üzere olduğumu unutuyorsun sanırım.”

“Tabii böyle bir şeyi tartışmamız lüzumsuz, Peters’ın öleceğı yok ya,” dedi Clark. “Yine de eğer onun başına bir şey gelirse biliyorsun, yardımını isteyeceğim ilk kişi sen olurdun Adam Jeffson.”

“Ne kadar da şakacısın Clark,” diye yanıtladım onu. “Ne astronomi ne de manyetik alan hakkında bilgi sahibiyim. Ayrıca, yakın zamanda evleniyorum...”

“Peki ya botanik hakkındaki bilgilerin dostum? Senden beklentimiz yalnızca bu; denizcilik astronomisine gelirse eğer, peh, senin gibi bilimsel yatkınlığa sahip bir adam kısa sürede hepsini öğrenir.”

“Sanki böyle bir ihtimal varmış gibi bir ciddiyetle konuşuyorsun Clark,” dedim gülümseyerek. “Böyle bir fikir asla aklıma gelmemişti, her şeyden önce *nişanlım*–”

“Ah, saygıdeğer Kontes, ha? Ancak hanımefendi, kendisini tanıdığım kadarıyla, seni gitmeye zorlayacak ilk kişi olurdu. Kuzey Kutbu’na ayak basacak ilk kişi olma şansını bir adamın karşısına her gün çıkmaz evlat.”

“Başka bir şeyden konuşalım lütfen!” diye yanıtladım onu. “Peters var hâlâ...”

“Evet, tabii ki Peters var ama inan bana, gördüğüm rüya o kadar gerçekçiydi ki-”

“Rüyalarının da kutuplarının da konusunu kapat artık!” diyerek bir kahkaha attım.

Evet, hatırlıyorum: Yalandan bir kahkaha atmıştım! Ancak o zaman *bile* içten içe, hayatımdaki o kriz anlarından birinin yaklaştığını hissediyordum; ki gençliğimden bu yana, dünyadaki herhangi bir canlının yaşadığından daha olağanüstü bir durumdu bu ve bunun farkındaydım. Hem o rüyalar sebebiyle hem de Clark gittiğinde *nişanlımı* görmek için dışarı çıkmadan önce eldivenlerimi giydiğim sırada kafamın içinde duyduğum, Biri “Onu görmeye şimdi gitme!” ve Diğeri de “Evet git, git!” diye konuşan o iki ses yüzünden.

O iki ses! Bu cümlelerimi okuyan sıradan bir insan hiç kuşkusuz yalnızca iki karşıt dürtüyü kastettiğimi ya da çıldırdığımı düşünebilir, çünkü modern zamanın insanı, bu seslerin kulağa ne denli gerçek geldiğini, ne kadar yüksek sesle, bir şiirde de geçtiği gibi* “O’na nefesinden daha yakın” ve “eller ve ayaklar kadar şuracıkta” bir yakınlıkla içimde tekrar tekrar nasıl savaştıklarını anlayabilir.

Henüz yedi yaşlarındayken ilk defa duydum onları. Bir yaz akşamı, babamın çam ağaçlarıyla dolu bahçesinde oynuyordum. Yaklaşık bir kilometre ötede bir taş ocağı uçurumu vardı ve oyun oynadığım sırada, sanki içimdeki birinin bana “Uçuruma doğru yürü,” ve başka birinin de “O tarafa asla gitme,” dediğini duydum. O zamanlar yalnızca birer fısıltıdan ibarettiler ama ben büyüdükçe öfkeli bir çekişmenin çığlıklarına dönüştüler! Uçuruma doğru gittim; dikti, yaklaşık do-

* Bahsi geçen şiir Alfred Tennyson’a ait “The Higher Pantheism” isimli şiirdir. -çn.

kuz metre yüksekliğindeydi ve düştüm. Birkaç hafta sonra gözümü açtığımda, afallamış durumdaki anneme “birinin beni ittiğini” ve başka birinin de aşağıda “beni yakaladığını” söyledim.

Bir gece, on birinci doğum günümünden bir süre sonra, yatağında yattığım sırada hayatımın göremediğim bir şey ya da bir şeyler için büyük bir önem arz ettiği düşüncesi aklıma düştü; birbirinden nefret eden o iki Güç’ün sürekli peşimde olduğu, birinin beni öldürmek, diğerinin ise hayatta tutmak için yollar aradığı, birinin benim bir şeyler yapmamı isterken diğerinin tam aksini istediği; diğer çocuklar gibi olmadığım, ayrı, özel ve bir şeyler için seçilmiş bir yaratık olduğuma dair düşünceler... Zaten ilk ayağa kalkan insanınki kadar esrarengiz ve ilkel düşüncelerim, hislerim ve geçici içgüdülerim vardı; öyle ki “Tanrı şunları şunları söyledi” gibi İncil’e dair ifadeler, kafamdaki seslerin nasıl belirlediğine dair aklımda hiçbir soru uyandırmıyordu. İlk insanların ikiden fazla kulağı olduğunu idrak etmenin benim için hiç de zor olmadığı gibi, son günlerde ilkel insanlara az ya da çok benzediğimi bilmek de beni şaşırtmıyordu.

Ancak hiçbir varlık, sanırım annem hariç, burada olduğumu dile getirdiğim şey olarak düşünmemiştir beni. Çağımın sıradan gençlerine benziyordum. Okulumun kürek takımındaydım, sınavlarıma çalışıyor, gece kulüplerinde sabahlıyordum. Bir meslek seçme zamanım geldiğinde beynim bu duruma kayıtsız kalırken ruhumun derinliklerinde bir savaş verdiğimi kim bilebilirdi ki? İçimde çelişen seslerin yarattığı o ıstırap: Biri “Biliminsanı ol, doktor ol,” diye bağırırken diğerinin “Avukat ol, mühendis ol, sanatçı ol... Doktor dışında bir şey ol!” diye bağırıldığını.

Böylece doktor oldum ve en önemli tıp okullarından biri hâline gelen Cambridge’e gittim. Orada ismi Scotland olan

bir adamla tanıştım, değişik bir dünya görüşüne sahipti. Hatırladığım kadarıyla Trinity'deki New Court yurdunda bir odası vardı ve genellikle hepimiz orada olurduk. Sürekli “Siyah” ve “Beyaz” güçlerden bahsedirdi, ta ki kulağa absürt gelmeye başlayana kadar. İnsanlar ona “siyah ve beyaz gizemi adam” ismini takmıştı çünkü bir gün birisi “evrenin siyah gizemi” gibi bir cümle kullanmış ve Scotland da onun sözünü keserek cümlesini “siyah ve beyaz gizemi” olarak düzeltmişti.

Scotland'ı hâlâ çok iyi hatırlıyorum; kedilere, Sappho'ya ve antolojilere olan tutkusu, fazlasıyla kısa boyu ve Romalılara özgü burnu, boynunu dik tutmak için gösterdiği daimi çabası ve koca göbeğini içine çekmesiyle tanıdığım en mülayim, en nazik insandı. Beyaz ve Siyah olmak üzere iki Güç'ün evren için çılgınca savaştığını, Beyaz'ın aslında daha güçlü olduğunu ancak gezegenimizdeki koşulların onun başarılı olabilmesi için uygun koşulları sağlayamadığını; Avrupa'da Orta Çağ'a kadar gayet başarılı olduğunu ama sonra yavaş yavaş Siyah'a boyun eğmek zorunda kaldığını ve en sonunda –her yerde olmasa da *burada*– Siyah'ın kazanacağını ve ödül olarak başka bir dünyayı alamasa da *en azından* bu dünyayı alacağını iddia ederdi.

Scotland'ın öğretisi buydu; anlatmaktan asla yorulmazdı ve diğerleri bunu hoşgörü ile karşılıyor olsalar da benim, orada durmuş, konuşmasına içten içe duyduğum ilginin ıstırabından kaynaklanan alaycı bir gülümseme ile kendisini dinlediğimi az da olsa anlayabiliyor olmalılardı.

Ancak dediğim gibi, Clark yanımdan ayrıldığında nişanlımı, Kontes Clodagh'ı, görmek üzere eldivenlerimi giyiyordum ve tam o anda, o iki sesi çok net bir şekilde işittim.

Bazen seslerden birinin içimde yarattığı dürtü öylesine

güçlü oluyor ki karşı koymak imkânsız bir hâl alıyor. O anda ise nişanlının yanına gitmemi söyleyen ses üstün gelmişti.

Harley Caddesi'nden Hanover Meydanı'na kadar yürüdüm o yol boyunca sanki gerçek anlamda bir şey kulağıma "Madem gidiyorsun ne *Boreal* hakkında ne de Clark'ın ziyareti hakkında tek kelime et," bir diğeri ise "Söyle, söyle, sır saklama!" diye bağırıyordu.

Bana bir asır gibi gelmesine rağmen birkaç dakika sonra Hanover Meydanı'na varmış, kollarımın arasında Clodagh'ı tutuyordum.

Clodagh, benim için, yaratılmış en harikulade varlıktı; sol omzunun hemen arkasında duran her şeyi sürekli küçüm-süyormuş gibi görünen, kibirli bir boynu vardı. Harikulade! Ama şimdi biliyorum ki o kötü bir kadın, Clodagh, taş kalpli.

Bir keresinde Clodagh bana en sevdiği tarihi karakterin Lucrezia Borgia olduğunu itiraf etmişti. Benim yüzümdeki korku dolu ifadeyi gördüğünde ise hemencecik "Hayır, sadece şaka yapıyorum!" diye eklemişti. Böylesine ikiyüzlüydü, o taştan kalbini benden gizlemek için nasıl sürekli çaba sarf ettiğini şimdi görebiliyorum; ama düşününce, Clodagh'ın beni tam olarak büyülediğini henüz anlıyorum.

Evlenme fikrimize hem benim ailem hem de onun ailesi karşıydı; benim ailem, Clodagh'ın babası ve dedesi tımarhanelerde öldüğü için, onun ailesi de zengin veya saygın bir eş adayı olmadığım için itiraz ediyordu. Kendisinden yaşça çok daha büyük olan kız kardeşi sıradan bir taşra doktoru olan Tauntonlu Peters ile evlenmişti ve onların bu sözde *mésalliance*'i*, Clodagh ile benim sözde *mésalliance*'imizi akrabalarının gözünde iki kat daha uygunsuz hâle getirdi. Ancak Clodagh'ın bana duyduğu olağanüstü tutku ne ailesinin tehditleriyle ne de dualarla engellenebilirdi. Hiddetli bir alev gibiydi Clodagh. Bazen beni korkutuyordu.

* (Fr.) Kendisine denk olmayan biriyle evlenmek. -çn.